మధుర మీనాక్షి

"రఘు"

"ఇంకా బస్సు శ్రీరంగం......" వచ్చీరాని అరవంలో తడబడుతూ అడిగాడు రాజారావు, తిరుచినాపల్లి జంక్షను బస్సుస్టాపులో నుంచుని సిగరెట్ పీకను బూటు కాలితో నలుపుతూ.

కండక్టరు నవ్వుతూ "ఎక్కండి" అన్నాడు.

అమ్మయ్య! తెలుగు తెలిసిన కండక్టరు. బస్సు ఎక్కడమూ, అది కదలడమూ ఒకే సారి జరిగింది. బస్సు గుమ్మం దగ్గరనుంచి సీటులో పడ్డాడు రాజారావు. దభీమన్న శబ్దం విని, ఆ మూల సీటులో కూచున్న అమ్మాయి వెనక్కు తిరిగి చూసి నవ్వుతూంది. సిగ్గుపడ్డాడు రాజారావు. కళ్ళు మూసుకున్నాడు, కొంతకాలం. కనుకొలకుల్లోంచి ఆ అమ్మాయివేపు చూశాడు. ఇంకా నవ్వు ఆమె పెదవుల చివర్లను వెలిగిస్తూంది. చెక్కిళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి. తెల్లటి జార్జెట్ చీర, నల్లని షిఫాన్ జాకెట్ అతని కళ్ళను చెదరగొట్టి వెక్కిరించాయ్. ఆమె తల్లోని మందార పువ్వులు నవ్వాయ్.

"మూడణా ఇవ్వండి"

కండక్టరు మాటతో మామూలు మనిషయ్యాడు రాజారావు. మూడణాలందిస్తూ "నీకు తెలుగెలా వచ్చు?" అని అడిగాడు.

"గుంటూరులో నాను ఒరు వర్షందా పనిచేస్తిని" కండక్టరు నోట్లో తెలుగు దాదాపు ఖూనీ అయ్యింది.

తన్ను చూసి నవ్విన అమ్మాయి వేపు చూడకుండా వుండాలని పెద్ద ప్రయత్నం చేసి విఫలుడయ్యాడు రాజారావు. ఓరగా చూశాడు. ఏదో పుస్తకం తీసి దీక్షగా చూస్తోంది. బస్సులో కండక్టరు, ఆ అమ్మాయి, రాజారావు తప్ప ఎవ్వరూ లేరు. శ్రీరంగం వెళ్ళేదాకా ఎవ్వరూ ఎక్కకపోతే బావుణ్ణనుకున్న రాజారావు ఆలోచనలకు బ్రేకులు పడ్డాయి, ఇంకో బస్సు స్టాపులో.

"కణ్ణాస్పటల్" అని అరిచాడు కండక్టరు. ఎవ్వరూ దిగలేదు. నలుగురెక్కారు. బస్సు కదిలింది. ఎక్కిన నలుగురూ కట్టబొమ్మన అనుయాయుల్లా దిట్టంగా వున్నారు. తాంబూలపు తుంపర్లతో సహా వాళ్ళనోట్లోంచి వెలువడుతున్న మాటలు ఆటంబాంబుల్లా పేలుతున్నాయి.

బస్సు కావేరీనది గట్టు వంతెనమీది నుంచి పోతుంది. సాయంత్రం నీరెండ నది నీళ్ళమీద వింత కాంతుల్ని సృష్టిస్తూంది. అక్కడక్కడ పైకి కనిపించే ఇసుకతిన్నెలు పసిడి రేణువులచే కప్పబడిన భ్రాంతిని కలుగచేస్తూ నేత్రపర్వంగా వున్నాయి.

'కావేరి నీ వేరిగా చేయునే...' రామకృష్ణ కవి ప్రాంతీయాభిమానంచే అలా అన్నాడు కానీ అంత అందమైన కావేరిని సముద్రుడు కాదంటాడా.

తను వచ్చి వారం రోజులే అయింది, విజయవాడనుంచి. రోజు రోజుకు శ్రీరంగం అద్భుతంగా కనిపిస్తూంది, రాజారావుకు.

వంతెన దాటింది బస్సు. కొబ్బరిచెట్ల వరుసలూ, అరటి తోటలూ, వీటిమధ్య సంజ చీకట్లలో దీపాల తోరణాలతో మెరుస్తున్నది శ్రీరంగం. "దని కాంచెన్ విరజాబ్ధి దాంతర వపుః......శ్రీరంగమున్" కావేరీ తీరంలో వుంది. దట్టమైన చెట్ల ఆకుల సందుల్లోంచి పడే ఆలయ ప్రాకారాల, బంగారు శిఖరాల కాంతులు సంపెంగ పూలలాగా...

...రాజారావు ఆలోచనలో పడ్డాడు. ఈ పద్యం ఆముక్తమాల్యదలోది. రైలు గేటుముందు బస్సు నిలిచింది.

రాజారావును జంక్షన్ బస్సుస్టాపు దగ్గర బస్సులో చూసి నవ్విన అమ్మాయి వయ్యారంగా దిగుతోంది.

"ఉండె గొంతుక లోన కొట్లాడుతాది" అయింది రాజారావు పరిస్థితి. బస్సు దిగాడు.

ముందు వెళ్తున్న అమ్మాయి నున్నని, తెల్లటి చెంపలమీద, వంపులు తిరిగి భుజాలమీదా వీధిలోని విద్యుద్దీపాల కాంతులు పడుతున్నాయి. ఆ అమ్మాయి ఒక యింటిముందాగింది. రోడ్డుపక్కనే వుంది ఆ ఇంటికి గేటు. గేటుమీద పూలపందిరి. అక్కణ్ణించి సన్నని కాలిబాట. రెండువైపులా ఎత్తైన కొబ్బరిచెట్లూ, పూలచెట్లూ వీటి వెనకాల రెండంతస్తుల మేడా. రాజారావు వేపు యాదాలాపంగా చూసి నవ్వుతూ లోపలకు పోయింది. తనింకా రెణ్ణెల్లు వుండాలి. ఈ లోపున ఆమె పరిచయం.

రాజారావు అందమైన వూహాలకి ఆలోచనలు పూలరెక్కల్ని తొడిగాయ్. ఆమె యింటికి నాలుగో యింటి మేడమీది గదిలో అద్దెకుంటున్నాడు, రాజారావు.

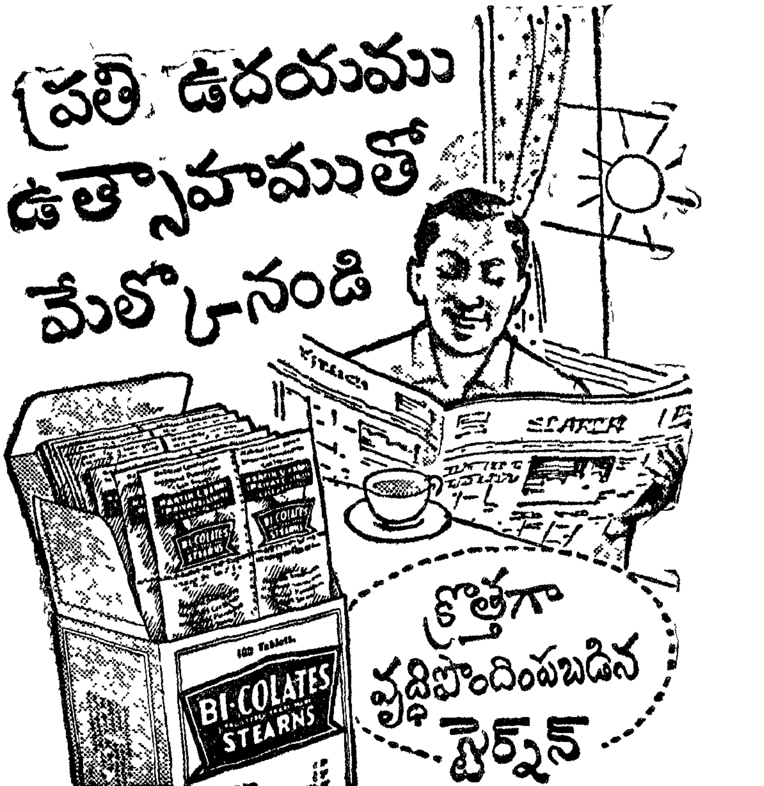

బై-కొలేట్స్

లాగగానే వచ్చే స్ట్రిప్ ప్యాకింగులో ఇప్పుడు దొరకుచున్నది

మార్టిన్ అండ్ హారిస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
కలకత్తా—బొంబాయి—న్యూ ఢిల్లీ—మద్రాసు

పూవు మీ అదృష్టం చెప్పగలదు

మీ భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగబోవునదిన్ని, మీ సరియైన దశనుగురించిన్ని మీరు తెలుసుకొనగోరినట్లయితే ఒక పోస్టు కార్డుపైన మీకు యిష్టమగు ఒక పుష్పము పేరున్నూ, మీరు వ్రాయు తేదీ, వేళ వివరములున్నూ, మీ సరియైన చిరునామాయున్నూ వెంటనే వ్రాసి పంపండి.

జ్యోతిష శాస్త్రములోని రహస్య గణితము మూలముగా మేము గుణించి, మీరు కార్డు వ్రాసిన తేదీలగాయతు 12మాసములలోను మీయొక్క అదృష్టము, లాభనష్టములు, జీవితమార్గము, ఏ వ్యవహారములో మీకు జయముకలుగునో, మీ ఉద్యోగం విషయంలో మంచిచెడ్డలు, మార్పులు, ఆరోగ్యవిషయము, పరదేశగమనము, తీర్థయాత్రలు, వివాహము, స్త్రీసుఖము, సంతానము, నిధినిక్షేపములు, లాటరీ, అకస్మాద్ద్రవ్యలాభము మొదలగు వానినిగురించి స్పష్టముగా మాసవారీగా వ్రాసి రు. 1-4-0 లకు మాత్రము వి. పీ. గా పంపగలము. (వి. పీ. ఛార్జీలు ప్రత్యేకం) దుష్టగ్రహము లేమయినా వున్న యెడల శాంతిచేయు విధానంకూడా తెలుపగలము. వివరములు మా పూచీపైన పంపబడును. మేము పంపిన ఫోర్‌కాస్టు మీకు తృప్తిగా నుండనియెడల పైకము వాపసు చేయబడును. ఒకసారి పరీక్షించి చూడుడు. మీ అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి.

Pt. DevDutt Shastri, Raj Jyotishi (WP-13) Jullundur City.

రూము కెళ్ళి తలుపు తీయగానే క్రింద పడివున్న ఉత్తరం చూశాడు. తీసి చదివాడు. బెజవాడనుంచి ఆచార్యులు రాశాడు. ఆచార్యుల ఉత్తరాలు చదవటం చాలా సరదా. చమత్కృతీ, హాస్యమూ అడుగడుగునా కనిపిస్తై. "కావేరీనది తటానికి స్నానార్థమై వెళ్ళిన అయ్యంగారు — కన్యా సహస్ర సౌందర్యవీక్షణ పరవశుడైన రాజారావు" అని రాశాడు ఉత్తరం. పదే పదే చదివి నవ్వుకున్నాడు రాజారావు. దగ్గరే సుందర భవన్‌లో భోజనం. మేడమీద గదులు తన కిచ్చినవాళ్ళు క్రింద వుంటున్నారు. చాలా సౌమ్యులు. రోజూ తొమ్మిదిన్నరకే భోంచేసి టెర్రేసు మీద పడకకుర్చీలో కూచుని చంద్రబింబంవంకా, నీలాకాశం వేపూ, కొబ్బరచెట్ల ఆకుల్లోంచి పడుతున్న చంద్రకాంతి కిరణాలవంకా చూస్తూ గంటల తరబడి గడిపేవాడు.

బస్సులో తన్ను చూసినవ్విన అమ్మాయిని గురించి ఆలోచించి కళ్ళు మూశాడు. తను విజయవాడనుంచి వచ్చేటప్పుడు అందమైన అమ్మాయిలసలే మసలే శ్రీరంగంలో జాగ్రత్తగోయ్ అంటూ టీజ్ చేశారు. ఇక్కడికి వచ్చాక నిజమే అనిపించింది. పసిడి కాంతులు, విశాల వినీల నేత్రాలు, సుదీర్ఘ శిరోజసంపదా, పుష్టి సుస్నిగ్ధ కపోలాలూ ఇక్కడి అమ్మాయిల సొమ్ములా వున్నై. శ్రీరంగం దేవాలయంలో వున్న సుందర స్త్రీ విగ్రహాల సమునిభికాంగ ప్రేక్షణీయ సౌందర్యం ఇక్కడి స్త్రీలలో కనిపిస్తుంది. దక్షిణదేశ దేవాలయాల్లోని శిల్పాలంతటి సుందరంగా వుండడానికి కారణం బహుశా శిల్పాల్ని విన్యాసం చేటప్పుడు ఆయా శిల్పుల మదిలో స్థానిక స్త్రీల సౌందర్య సంపద మెదిలి వుంటుంది. ఎడతెరిపి లేకుండా అలా సాగేవి రాజారావు ఆలోచనలు. తన విర్జీతమైన ఆలోచనలకే అంతటి కమనీయ కవితా శక్తిని ప్రసాదించిన ఆ కన్నెయెడల రాజారావు హృదయం అనురాగపూర్ణం అయింది.

ఎలాగైనా ఆమెపరిచయం సంపాయించాలనే నిశ్చయంతో తృప్తిగా నిద్రపోయాడు రాజారావు.

* * *

మర్నాడు పొద్దున్నే తొమ్మిదిన్నరకు హోటల్లో భోంచేసి బస్సుస్టాపుదగ్గర కెళ్ళిన రాజారావు కళ్ళు జిగేలుమన్నాయ్. ఆమె చీరధరించిన వైఖరీ, నిలుచున్న తీరూ, చూపుల్లో వెలిగే ఇంద్రధనుస్సూ అతనికి దిగ్భ్రాంతిని, కలుగ చేశాయ్.

ఆమె పరిచయం కావాలని కోడ్పింది

రాజారావు హృదయం. సముదాయింపటం కష్టసాధ్యమైంది

ఇలాంటి హృదయ సంబంధమైన విషయాల్లో చొరవ కావాలి సాహసం కావాలి. ప్రయత్నించమంది మెదడు: బలపరిచింది హృదయం.

బస్సు వచ్చింది. ఎవ్వరూ దిగలేదు. లోపల స్థలాభావం. ఇద్దరికీ ఒకే సీటులో కూలేసింది విధి. ఆమె ఒదిగి కూచుంది. ఇద్దరి మధ్యా జానెడు స్థలం. అక్కడ పుస్తకాలు పెట్టి సర్దుకుంది.

ఓరగా ఆమె వేపు చూసిన రాజారావుకు ఆమె కళ్ళల్లో చిలిపినవ్వు కనిపించింది.

మెరుపులా ఓ ఆలోచన తట్టింది రాజారావుకు.

తన చేతిలో రెండు ఇంగ్లీషు నవలలున్నాయ్. అవి పోయినా ఫరవాలేదు. వాటిమీద తన పేరుంది. వెంటనే ఆ పుస్తకాలు, ఆమె పుస్తకాలపైన పెట్టేశాడు, ఎవ్వరూ చూడకుండా.

ఆ అమ్మాయి దిగవలసిన స్టేజీ అయింది. కావేరీనదిమీద రోడ్డు వొంతెన దాటింది బస్సు. ఆమె జడలోని మల్లెపూల పరిమళంతో, నదీతరంగాల చల్లదనంతో వీస్తున్న గాలి రాజారావును పరవశుణ్ణి చేసింది. జీవితంలో యేదైనా పోయి, ఆనందమూ, తృప్తి, ఆహ్లాదమూ వుంటే అదిప్పుడనుభవించసాగాడు. బస్సు జరజరా ముందుకు సాగిపోతూంది.

సాయంత్రం ఐదున్నరంటలకు టిఫిన్ ముగించి ఆఫీసు వొదిలాక బస్సుస్టాపు వేపు వచ్చాడు రాజారావు. వాడిపోయిన పువ్వులా నుంచుని వుంది ఆమె. ఆమె కళ్ళల్లో నిరీక్షణ కనిపించింది. అతను వస్తూండగా అతనివేపే చూస్తూ నుంచుంది. బస్సుస్టాపు దగ్గర ఒక ఇద్దరు బిచ్చగాళ్లు తప్ప ఎవ్వరూ లేరు.

వచ్చి నుంచున్నాడు రాజారావు.

అతనివేపు నడిచింది ఆమె.

అతని గుండెలు వేగంగా కొట్టుకుంటున్నై. సముద్రతీరంలో ఒక్కసారి హోరుగా గాలివీచి మనిషిని ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసినట్టూ, మొహంమీద పన్నీటి జల్లులు ఒక్కసారి చిలకరింపబడినట్టూ ఫీలయ్యాడు రాజారావు.

ఆమె స్వచ్ఛమైన యింగ్లీషులో మాట్లాడింది.

"పొద్దున బస్సులో పుస్తకాలు మరచిపోయారు" అంది.

"థాంక్స్" అని అందిపుచ్చుకొని, ఆమె సన్నని వేళ్ళకేసి చూస్తూ "మీకు శ్రమ కలిగించాను" అన్నాడు.

"నథింగ్ ఎటాల్. మీ పేరు రాజారావా? ఎక్కడ పని చేస్తున్నారు?"

"రెణ్ణెల్లు ఇక్కడి ఆఫీసులో పనుండి వచ్చాను. మళ్ళీ విజయవాడ వెళ్ళిపోవాలి"

"మీరు ఎమ్. ఏ. అని ఆ పుస్తకంలో చూశాను. సబ్జక్టు?"

"ఇంగ్లీషు లిటరేచర్. మీరెక్కడ చదువుతున్నారు?"

"సీతాలక్ష్మి కాలేజీలో బి. యే. సెకండియర్. నా సబ్జక్టు కూడా ఇంగ్లీషు లిటరేచరే" అంది. సంభాషణ పొడిగించాలని వుంది ఆమెకు.

"ఓ. అభిరుచులొకటేలా కనిపిస్తున్నై. ఈ రెండు పుస్తకాలూ మామ్ రచనలు. చదవండి. మళ్ళీ యిద్దురుగాని."

"థాంక్స్ Cakes and ale చదివాను. రేజర్స్ ఎడ్జ్ ఇవ్వండి" అని రాజారావు యిచ్చిన పుస్తకాన్నందుకుంది.

ఆరోజు బస్సులో యిద్దరూ యెదురెదురుగా కూచున్నారు. గాలికి ఆమె ముంగురులెగిరి నుదుటిమీద పడుతున్నై. రాజారావు హృదయం మధురోహలతో నిండిపోయింది. ఏం మాటాడాలో తోచటంలేదు

> **ఏనుగ, ఎలుక**
>
> ఒక ఏనుగు పోతూపోతూ ఒక ఎలుకను చూసి "నీ అంత చిన్న జంతువుని నేనెక్కడా చూడలేదు" అంది.
>
> ఎలుకకు కోపం వచ్చింది.
>
> "ఇంతవరకు ఇంకా లావుగా ఉండేదాన్ని ఈమధ్య జ్వరం పడిలేచాను" అంది.

"ఈ వూళ్ళో యేమేం చూశారూ?"

సెలయేరు చిన్నచిన్న రాళ్ళమధ్య ప్రవహిస్తూ చేసిన మధుర స్వనంలా శ్రవణపేయంగా వినిపించాయ్ ఆమె మాటలు.

"ఏం చూడాలో నాకు తెలియటంలేదండీ, వివరాలు చెబుతూ చూపించేవాళ్ళేరీ", అన్నాడు రాజారావు. జీవితంలో తొలిసారి స్త్రీ ముందు తడబడకుండా సమయస్ఫూర్తితో అన్న మాటలివి.

"రేపెలాగూ ఆదివారం. సాయంత్రం నాలుగ్గంటలకు బస్సుస్టాపు దగ్గిరికి రండి. ఎక్సిబిషన్కు వెడదాం. అక్కడినుంచి వెళ్ళి వూళ్ళోవున్న ఆలయాలు చూడొచ్చు."

రాజారావు బ్రహ్మానందభరితుడయ్యాడు.

"మీ ఆదరాన్ని మరచిపోను" అన్నాడు కేజువల్ గా.

"మీ వూరెళ్ళాక జ్ఞాపకముంచుకోండి చాలు" అంది సీరియస్ గా.

ఆమె కంఠం రుద్ధమయినట్లు తోచింది రాజారావుకు. రైలుగేటుముందు బస్సాగింది.

బస్సుదిగి కొంతదూరం కలిసే నడిచారు.

"మీ పేరు అడగడం మరిచాను. ఎంత పొరబాటు" రాజారావు నొచ్చుకున్నాడు.

"విరజ"

సంబరపడ్డాడు రాజారావు. విరజా. కొత్త పేరల్లేవుంది. గిరిజ. శైలజా. వనజా, జలజా, ఏమీ కాదు. ఈ పేరెక్కడిది. విరజాభిధాన .. ఆముక్తమాల్యద చదవటం ఎంతో మేలయ్యింది. కావేరినదికి యింకో పేరు విరజ. వొళ్ళు గగుర్పొడిచింది. కావేరితో సామ్యమా. ఒక్కసారి ఆమె నడకలో నదీప్రవాహపు వొంపులు, నదీనీళ్ళ తేటదనాన్ని ఆమె కంటి రంగులో పోల్చి వివశుడైన రాజారావు. కన్ను పక్కకి తిప్పి చూశాడు. గేటుముందు నుంచుని "గుడ్ నైట్" అంటూ ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయింది, విరజ.

* * *

మర్నాటి సాయంత్రం బస్సుస్టాపుదగ్గర కలుసుకున్నాడు, విరజను. ఆమెతోబాటు యింకో నలుగురు స్నేహితురాండ్రు వున్నారు. విరజ రాజారావును వాళ్ళకు పరిచయం చేసింది. బస్సు వచ్చేలోపల వాళ్లకు చాలా సన్నిహితుడయ్యాడు రాజారావు.

బస్సు రాగానే గేయిటీకి టికెట్లు కొంది విరజ.

గేయిటీ దగ్గర అందరూ దిగారు.

విశ్వవిద్యాలయంవాళ్ళు ఆర్గనైజ్ చేసిన ఎక్సిబిషన్కు వెళ్ళారు. రాజారావు యేమీ యింప్రెస్ కాలేదు. ఓపెన్ ఎయిర్ లో భరతనాట్య ప్రదర్శన జరుగుతోంది. విరజ అటు వేపు దారితీసింది. మొదటి వరుసలో ఖాళీగా వున్న కుర్చీల్లో కూచున్నారు. రాజారావు పక్కనే కూచుంది విరజ. స్టేజి అలంకరణ, లైటింగ్ అరేంజిమెంటూ గొప్పగా వుంది. భరతనాట్యంతోబాటు మువ్వగోపాలుని పదం అభినయించింది. "తన గీతి అరవజాతిని పాటకులుగా యొనరించిన తెలుగువాణి" రాయప్రోలు పద్యం జ్ఞాపకానికి వచ్చింది.

ప్రదర్శన అయిపోగానే బయటికి వచ్చారు. మిల్క్ బార్ లో ప్రవేశించారు.

సర్వరు తెచ్చిన పాలగ్లాసు అందిస్తూ అడిగింది విరజ. "ఎలావుంది ప్రదర్శన?"

కళల గురించి గొప్ప ఉపన్యాసం యివ్వాలనిపించింది, రాజారావుకు. ప్రారంభించాడు. ముఖ్యంగా క్షేత్రయ్య పదాలు, ఆంధ్రదేశంలో వాటి ప్రశస్తి, కూచిపూడి నాట్యమూ, అభినయ చాతుర్యమూ, చెప్పాడు రాజారావు. అనర్గళంగా మాట్లాడుతున్న రాజారావు ఇంగ్లీషు భాషా మాధుర్యానికి సమ్మోహితులయ్యారు, విరజా ఆమె స్నేహితురాళ్ళూ.

ముఖ్యంగా విరజ వూరుకోలేకపోయింది. ఆవేశంతో రాజారావు రెండు చేతులూ

★ మధురమీనాక్షి ★

పట్టుకుని 'ఎంత గొప్పగా చెప్పారండీ," అంది.

రాజారావు సిగ్గుపడ్డాడు. విరజ స్నేహితురాండ్రు అడ్మిరేషన్‌తో రాజారావు వేపు చూశారు.

బస్సు స్టాపు దగ్గరకెళ్ళి నిలుచున్నారు. కొద్ది నిముషాలకు బస్సు వచ్చింది జనంతో కిటకిటలాడుతోంది. అతికష్టంమీద కూచోగలిగారు. శ్రీరంగం వెళ్ళేదాకా ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడడానికి వీల్లేకపోయింది. మామూలు స్టాపుదగ్గర బస్సు దిగారు. విరజ స్నేహితురాండ్రు సెలవుతీసుకుని వెళ్ళిపోయారు.

రాజారావు విరజా కలిసే నడిచారు.

ఇద్దరి హృదయాల్నీ ఆ విమాన గొప్ప ఆనందం కమ్మింది.

అనంతవిశ్వసౌందర్యం అద్భుతంగా కనిపించసాగింది. రోడ్డుకు రెండు వేపులా వున్న పూలచెట్ల మీదినుంచి వస్తున్న పరిమళ తరంగాలు హాయిగా వాళ్ళను స్పృశిస్తున్నాయ్.

రెండడుగులు తనకంటె ముందుగా నడుస్తున్న విరజకేసి చూశాడు, రాజారావు. శ్రీరంగం ఆలయ కుడ్యం మీది అద్భుత శిల్పమొకటి సప్రాణంగా తనముందు నడుస్తున్నట్లు ఫీలయ్యాడు. సుందరమైన ఆమె భుజాలదగ్గర విశాలమై నడుము దగ్గర అతిసన్ననై, జఘనభాగం దగ్గర మళ్ళీ విశాలమైన ఆమె శరీరపు వొంపుల్నీ, మిటమల్నీ కప్పుతున్న కనకాంబరం చీర పరికిణిగా ఆమెను చూస్తుంటె పులకితుడైనాడు రాజారావు. ఆమెలో కొత్త అందాలు వికసించాయ్. కొత్త శోభలు గుబాళించాయ్. నడవలేకపోయాడు. అక్కడే కూచోవాలనిపించింది.

రోడ్డుపక్కనే వున్న ఆమె యింటి గేటు ముందు నుంచుంది.

"రండి" అని పిలిచి ముందుకు నడిచింది.

పూలచెట్లపక్కన సన్నని కాలిబాటమీద నడుస్తూ ఆమె ననుసరించాడు.

ఎత్తైన కొబ్బరిచెట్ల ఆకుల్లోంచి గడ్డి వెన్నెలపడుతోంది. రెండు కొబ్బరిచెట్ల మధ్య, పూలమొక్కల పక్కగా వున్న సిమెంటు బెంచీదగ్గర నుంచుంది రాజారావుకు అభిముఖంగా విరజ.

వెలుగుచీకట్ల మధ్య రాజారావు మొహం అందంగా మెరుస్తోంది.

అప్రయత్నంగా రాజారావును కౌగిలించుకుని "మీరు నాకెందుకు పరిచయమయ్యారు" అని వెక్కివెక్కి యేడ్చింది. అప్రతిభుడైనాడు రాజారావు. అతని కన్నులు తిరిగాయి ఆమె నదుముకుంటూ చేతులు పెనవేసి చెంపల్ని గాఢంగా చుంబించాడు. అతని కౌగిల్లో ఆమె కరిగి నీరై వాగై ప్రవహించింది. ఆ ప్రవాహంలో చిక్కి ఊపిరి సలిపింది కాదు రాజారావుకు

ఆమె వినీలనేత్రాల్లోకి చూస్తూ "ఊఁ, దీక్షవు కాదు విరజా" అన్నాడు. "నీలాంటి స్నేహమయి, ప్రేమమయితో స్నేహాన్ని కూర్చిన భగవంతునికి ఋణపడివున్నాను"

విరజ అతని చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకుంటూ "రేపు ఇంటిల్లపాదీ మధురవెళ్తున్నాం. రాకెట్ పెళ్ళి మీరూ రండి ట్రయిన్‌లో. మేము కిందలో వెళ్తున్నాం. మీరూ వస్తే మీ రాకతో యింతవరకు కలుసుకోవచ్చు" అంది విరజ.

"అలాగే" అన్నాడు రాజారావు

అతికష్టంమీద ఇద్దరూ విడిపోయారు.

* * *

మర్నాటిరాత్రి జంక్షనులో మధురవెళ్ళే త్రివేండ్రం ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో కూచున్నాడు. కంపార్టుమెంటులో జనం బాగా వున్నారు. రాజారావు కూచున్న సీటుకు ఎదురుగ్గావున్న సీటాన్ని ఒక తమిళకుటుంబం ఆక్రమించుకుంది. మధ్యవయస్కులైన భార్యాభర్తలు, యౌవనప్రాంగణంలో అడుగుపెట్టిన కొడుకు స్కూల్లోవున్న యిద్దరమ్మాయిలు. కుటుంబయజమాని రాజారావును తమిళంలో పలకరించాడు. తనకు తమిళం రాదని, తెలుగువాణ్ణని చెప్పిన రాజారావును, ఆయనభార్య తెలుగులో పలకరించింది. తమది మద్రాసని, మదరాసులో తమ యిరుగుపొరుగిళ్లలో తెలుగు కుటుంబాలున్నాయని, తనకు తెలుగువచ్చని చెప్పింది ఆమె.

రాజారావు నవ్వి సిగరెట్ ముట్టించాడు.

వాళ్ళ పెద్దమ్మాయి రాజారావుదగ్గరవున్న ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు అడిగితీసుకుంది.

పడుకోటానికి స్థలం లేదు. కూచునే కునికిపాట్లు పడుతున్నారు ప్రయాణీకులు.

కాస్సేపు కళ్ళు మూసుకుంటూ, కాసేపు కిటికీలోంచి చీకట్లోకి చూస్తూ కూచున్నాడు రాజారావు.

పొద్దున్నే నాలుగున్నరకు రైలు దిండిగల్లు చేరింది. మొహం కడుక్కుని కాఫీ తాగివచ్చి కూచున్నాడు రాజారావు. సూర్యోదయసమయానికి రైలు కొడైకెనాలు ప్రాంతాన పోతోంది.

దూరాన కొండ అంచులు బంగారు కాంతుల్లో మెరుస్తున్నై. కొండకొమ్ముల మీదుగా మబ్బులు పరుగిడుతున్నై. కొండలోయల్లో మబ్బులనీడలు కదలాడుతున్నై. ఏది కొండ అంచులో ఏది మేఘాల అంచులో తెలియటంలేదు.

గాంధీగ్రామ్ మీదుగా పోతున్నది రైలు. చెట్లమధ్య గడ్డికప్పులు చిన్న కొలనులూ, సన్నని కాలిబాటలు రోడ్డు కిరువైపులా కొబ్బరిచెట్ల వరుసలూ రాజారావుకు మరో మధురలోకాన్ని స్ఫురింపచేశాయ్.

విరజద్వారా విశ్వసౌందర్యోపాసనా మార్గాలు తన కవగత మౌతున్నాయ్ అనుకున్నాడు రాజారావు రాజారావు హృదయం ఆనందవిలసితం అయింది. మధురై స్టేషను సమీపించింది. వైగనది స్వాగతమిచ్చింది.

స్టేషను వెయిటింగ్ రూములో స్నానం చేసి బట్టలు మార్చుకున్నాడు. అక్కడికి దగ్గరగావున్న హోటల్లో టిఫిను ముగించి సరాసరి ఆలయం వేపు బయల్దేరాడు. ఎత్తైన ఆలయగోపురం దూరాన్నుంచి కనిపించసాగింది. ఆలయం సమీపించాడు గోపుర ద్వారందగ్గర విరజ నుంచుని వుంది.

తొమ్మిదిన్నర అయినా ఎండ తీక్షణంగా వుంది. విరజ చెక్కిళ్లు బాగా ఎర్రబడ్డాయి రాజారావుని చూసి నవ్వింది.

"వచ్చారా" అంటూ లోపలకు దారితీసింది విరజ. ఆమెను అనుసరించాడు.

PAKCO పాక్కో స్లో-స్పీడ్, కోల్డు స్టార్టింగ్ డీజిల్ ఆయిల్ ఇంజనులు

—: ప్రత్యేక లక్షణములు :—

* పనిచేయ ప్రారంభించుట తేలిక
* తక్కువ ఇంధన ఖర్చు
* క్రమమైన నడక
* దిట్టమైన నిర్మాణం
* ఎక్కువ మన్నిక
* అద్భుతంగా పనిచేయును
* బాష్ ఫ్యూయల్, ఇంజక్షన్ పరికరములు

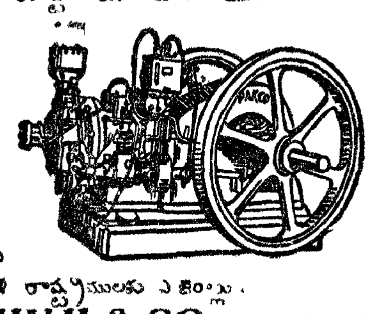

మద్రాసు ఆంధ్ర, కర్ణాటక, కేరళ రాష్ట్రములకు ఏజెంట్లు.

Grams: "LAMP" **K. S. SHIVJI & CO.,** (Estd. 1903)

Phone: 3617 పోస్టు బాక్సు నెం. 8, 178-79 బ్రాడ్వే, మద్రాసు-1

బ్రహ్మాండమయిన ఆలయం. లోపల రాళ్ల పైన వేయి స్తంభాల మంటపం, గోపురం మీద అలంకరణల మీద మంటపం స్తంభాల మీద చెక్కబడ్డ అద్భుత శిల్పఖండికలు.

జనసమ్మర్దంలో విరజ తన్ను అంటిపెట్టుకుని నడిచింది. విరజ సాన్నిధ్యమూ, ఆలయ వాతావరణమూ, జనసమ్మర్దమూ కొత్తలోకంలో, పవిత్రమైన వాతావరణంలో విహరిస్తున్న భ్రమను కలుగచేసింది.

లోపల ప్రవేశించే ముందు కాళ్ళు ముఖం కడుక్కోటానికి మెట్లమీదుగా కిందికి దిగారు.

పాదాల మీద జరీ అంచు చీరను కొంచెం పైకెత్తి నీళ్ళలో మునిగిన మెట్టుమీద నుంచుని ముఖం కడుక్కుంటున్నది, విరజ. పైకి అరుణవర్ణంగా కనిపించే నీళ్ళలో తెల్లని తమ్మిపూలలాగ ఆమె పాదాలు మెరుస్తున్నాయి. ప్రసన్నంగా దర్శనమిస్తోంది.

రాజారావు తన పాదాల వేపు చూస్తుండటం గమనించిన విరజ చివ్వున పాదాలు పైకి తీసుకుంది నవ్వుతూ. రాజారావు పదకొండు గంటలయింది మీనాక్షీ దేవి దర్శనం చేసుకున్నారు. ఆలయ ప్రాంగణాన్ని వదిలి వెళ్ళాలనిపించలేదు. కోనేటిగట్టున చల్లని నీడలో కూచున్నారు. ఎంత గొప్ప శిల్పకళా సౌభాగ్యము. ఇది తెలుగు నాయక రాజులు కట్టించిన ఆలయం. రాజారావులోని ఆంధ్రత్వం పులకరించింది. నాయక రాజుల కాలం నాటి సాహిత్యమూ, శిల్పకళా, అందుకున్న పున్నాగ ప్రసూనాలు, విజయ విలాసాది గ్రంథాలు, ముద్దుపళని, రంగాజమ్మలాంటి కవయిత్రులూ... రాజారావు హృదయాంబరంలో నక్షత్రాల్లా తళుకుమంటూ కాంతిపుంజాలు ఘనీభవించాయ్. సంభాషణకు దూరంగా విరజ వచ్చిపోయే సందర్శక యాత్రికుల్ని చూస్తూ కూచుంది.

రాజారావు ఆమె వేపు చూశాడు.

ఈ క్షణంలో తన దగ్గర కూచున్న విరజ తన నేత్రాల్ని మహా సౌందర్యం వేపు తిప్పించింది. తన హృదయభాండాన్ని మధురామృతంతో, అమృతభావనలతో నింపిన విరజ, కొన్నాళ్ళకు కేవలం జ్ఞాపకంగా స్మృతిపథంలో నిలిచిపోతుంది. ఇంతగొప్ప అవసరం విచ్చిపోయి కేవలం కలలు మిగిలిపోతాయి ఈ ఆలోచనతో రాజారావు కన్నులు బాష్పపూరితాలయ్యాయ్.

ఇది గమనించిన విరజ ఆ విషణ్ణత్వం కారణం ఊహించింది ఆప్యాయంగా రాజారావు చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకుంది.

ఇద్దరూ లేచారు. ఆ ద్వారం దాటి బయటికి వచ్చారు. మధ్యాహ్నం ఒంటిగంట. ఎండ నిప్పులు చెరుగుతోంది, గాలి వేడిగా వీస్తోంది

"అబ్బ, ఎండలు ముదిరాయి" అంది విరజ.

"నాకోసం, ఎందుకు మీకు శ్రమ"

"ఛత్, యీ మాత్రానికే. ఎప్పుడూ ఎరగని ఉత్సాహం ఇవ్వాళ కలుగుతోంది నాకు."

కాలేజీ కాంటీన్ దగ్గరికి వచ్చారు, భోజనం ముగించి తిరుమల నాయక మహలు చూటానికి బస్సులో వెళ్ళారు. రెండు గంటలు కావస్తోంది. మహలు ముందు చెట్ల నీడలో కూచుంది విరజ. బాగా అలసిపోయింది. రాజారావు ఆమె పక్కన చతికిలపడ్డాడు.

అలా ఓ అరగంట కూచున్నారు. కాస్సేపటికి, రాజారావు లేచాడు. అతని చేతిని ఊతగా తీసుకొని లేచి నుంచుంది విరజ.

చుట్టుముటిన గైడ్లను తప్పించుకొని ముందుకు సాగిపోయ్యారు. లోపల జనసమ్మర్దం. చాలా చోట్ల విరజ రాజారావు చేయిపుచ్చుకునే నడిచింది. దర్బారు మహలూ, అంతఃపురమూ అన్నీ చూస్తూ మెట్లమీదుగా పైకివెళ్ళారు. పైనించి చూస్తే మిడిఎండలో మిలమిలా మెరుస్తోంది మధురా నగరము. వైగై నదీతీరమూ, ఉన్నత భవనాలు, పురవీధులూ, మీనాక్షీ దేవి ఆలయ గోపురం చూపిస్తూ విరజకు చెప్పాడు రాజారావు.

విశ్వనాథవారి ఏకవీర, గణపతిశాస్త్రి గారి మీనాంబిక నవలలు జ్ఞాపకానికి వచ్చాయి. ఆ కాలంలోని రాజకీయ, సాంఘిక వాతావరణమూ, రాజుల తీరూ అభివర్ణితాలయ్యాయి, ఆ నవలల్లో వాటిని గురించి చెప్పాడు విరజకు ఇంగ్లీషులో. రాజారావు వర్ణనా చాతుర్యమూ, ఆంగ్లభాషా మాధుర్యమూ విరజను ఆకట్టింది. మంత్రముగ్ధ భుజంగినిలా మళ్ళీ రాజారావు వెంట నడిచింది.

మహలు సమగ్రంగా చూసేసరికి సాయంత్రం ఆరుగంటలయింది. హోటల్లో కాఫీ టిఫిన్ ముగించి వైగై నదీతీరానికి నడిచారిద్దరూ.

నది తీరాన్ని సమీపిస్తున్న కొద్దీ నదీ తీరాల నుంచి వీస్తున్న గాలి హాయిగా స్పృశించింది

"చల్లగాలి ఆహ్వానిస్తున్నది మనల్ని" అన్నాడు రాజారావు

విరజ మాట్లాడలేదు. మౌనం వహించింది.

ఆమె వేపు చూశాడు. ముఖంలో యేదో గాంభీర్యమూ, కన్నుల్లో యేదో నిర్ణయమూ గోచరించింది. చకితుడైనాడు రాజారావు.

ఇంతసేపూ, చలాకీగా, సరదాగా, వున్న విరజ ముఖంలో గాంభీర్యమూ ఆమె నిశ్చల మౌనం రాజారావులో ఆతృతను ఆదుర్దాను కలిగించాయ్.

వాళ్ళకు దగ్గరగా మనుష్యులు తిరుగుతున్న అలికిడి లేదు. విరజ వీపు మీద చేయి వేశాడు రాజారావు. ఆమె అతనికి మరింత దగ్గరగా నడిచింది. ప్రవాహానికి కొంచెం దూరంలో మెత్తని తెల్లని ఇసుకమీద కూచున్నారిద్దరూ.

కొంచెం దూరంలో చాకలి వాళ్ళు బట్టలు ఉతుకుతున్న శబ్దం వినవస్తోంది.

నీటిమీద కొంగలు బారులు బారులుగా ఎగురుతున్నాయి. అనంతాకాశం నిర్మలంగా వుంది. వేడిచెందిన లోకం సాయంత్రం బాగా చల్లబడ్డది.

అస్తమిస్తున్న సూర్యుడి కాంతులు నీటిమీద వివిధ కాంతుల్ని సృష్టిస్తున్నాయ్. సంధ్యారాగంలో జగమంతా ఇంద్రజాలంలా వుంది.

రాజారావు కాళ్ళు బారచాచి యిసుకమీద వెల్లకిలా పడుకున్నాడు, ఆకాశంలోకి చూస్తూ.

దగ్గరగా కూచున్న విరజ చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు రాజారావు.

విరజ పాడింది. ఆమె గానంలోంచి బహిర్గతమైన అమృతప్రవంతి రాజారావును ముంచేసింది. ఆమె పాట వినడానికి వైగై నదీ, సంధ్యా ఆగాయి అనిపించింది. ఆమె పాటలోని ప్రతి పదమూ కార్తీకదీపాలా ఆ అద్భుతమైన సాయంత్రాన్ని వెలిగించింది.

రాజారావు లేచి నుంచున్నాడు. ఆవేశంతో పాడుతున్న విరజను లేవనెత్తాడు. దూరాన మనుష్యులు కనిపించడంలేదు. ఆమెను కౌగిలించుకున్నాడు రాజారావు. ఆమె శ్వాస వెచ్చగా తగులుతోంది.

దూరాన మీనాక్షీదేవి ఆలయంలో మోగుతున్న గంటల శబ్దం వినవస్తోంది.

విరజలో ఆనందమో, విషాదమో తెలీనిగాని ద్వంద్వభావం, మనసు కలచివేస్తోంది.

ఒకటి, రెండు కన్నీటిబిందువులు ఆమె చెంపమీద జాలువారాయి.

"విరజా భగవంతుడు ప్రసాదించిన వరానివి నువ్వు, నాకు. వచ్చే యేడాది యీ వాడ నాతో. తమిళదేశపు ఆలయ శిల్పసౌందర్యం, ప్రకృతి అందమూ, నీ కనుపాపల నీలినీడల్లో చూసుకుంటూ జీవితం గడపాలని వుంది." అన్నాడు రాజారావు డగ్గుత్తికతో.

"వస్తాను. ఎంతదూరమైనా, యెక్కడికైనా వస్తాను మీతో" ఆమె మాట్లాడలేకపోయింది. దుఃఖం ఆమె కంఠాన్ని రుద్ధం చేసింది.

"మీనాక్షీదేవి నాకు మిమ్మల్ని ప్రసాదించింది." అంటూ చీకట్లో రాజారావు పాదాలు పట్టుకుని కళ్ళకద్దుకుంది. వాళ్ళ సంభాషణ వినడానికి ఆగిన వైగై నదివిరి, తృప్తిగా సాగిపోయింది. సంధ్య కూడా ముందుకు సాగింది. చీకట్లో, విద్యుద్దీపాల వెలుగులో, వెలుగునీడల్లో విరజా, రాజారావు మధురాపురవీధులగుండా ఆలయాభిముఖులై వెళ్ళారు.

విరజ దాదాపు సగందూరం రాజారావు భుజాలమీద వాలి నడిచింది.

లోకంమీద వెన్నెల తెర మెల్లగా జారుతోంది. ★